

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 619

van **BRECHT WARNEZ**

datum: 9 juni 2023

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Uitstroom beginnende leerkrachten - Maatregelen

Ook dit jaar is het lerarentekort opnieuw nijpend. Een belangrijke oorzaak daarvan is de uitstroom van beginnende leerkrachten. Startende leerkrachten stoppen vaak vroegtijdig met het effectief uitoefenen van de functie. Verschillende parlementsleden stellen er vragen over of doen voorstellen om het probleem aan te pakken.

Graag alle data in Excel beschikbaar stellen.

1. Kan de minister een actueel overzicht geven van het aantal leerkrachten dat binnen de vijf jaar na hun eerste indiensttreding het onderwijs verlaat? Kan de minister daarbij rekening houden met de volgende specificaties:
 - a) een uitdrukking van deze cijfers in absolute aantallen en percentages;
 - b) een evolutie van de cijfers over de laatste vijf schooljaren;
 - c) een onderscheid per onderwijsniveau;
 - d) een onderscheid per provincie;
 - e) een onderscheid per regio, met speciale aandacht voor de steden Gent, Antwerpen en Brussel.
 - f) een overzicht van de redenen waarom beginnende leerkrachten stoppen.
2. Hoe interpreteert en evalueert de minister de huidige cijfers?
3. Wat wil de minister doen aan de redenen die uit het vorige onderzoek kwamen als oorzaak om het lerarenberoep vroegtijdig te verlaten als startende leerkracht?
4. De minister haalt aan dat er ook een belangrijke rol is weggelegd voor de media. Hij stelt voor dat er programma's zouden worden gemaakt over het lerarenberoep, zoals 'Topleeraren'.
 - a) Heeft de minister plannen om daar zelf mee het initiatief toe te nemen samen met de VRT, die als openbare omroep dergelijke maatschappelijk relevante programma's mee mogelijk zou kunnen maken, of met andere mediagroepen?
 - b) Zo ja, hoe ver staan de plannen? Graag een plan van aanpak met timing en budget.
 - c) Zo niet, is de minister van plan nog initiatief te nemen in dezen?
5. Zijn er initiatieven vanuit de leerkrachten zelf waarmee de minister aan de slag wil?

6. Hoe evalueert de minister de eerste campagne rond leerkrachtenambassadeurs?
7. Tijdens de parlementaire werken rond dit onderwerp werd algemeen aangehaald en bevestigd dat de beste ambassadeurs voor het onderwijs de leerkrachten zelf zijn.
 - a) Hoe wil de minister dat extra stimuleren en faciliteren?
 - b) Plant de minister bijvoorbeeld campagnes die vanuit de leerkrachten zelf zouden komen en gericht zijn op potentiële leerkrachten? Graag een plan van aanpak, met timing en budget in Excel.
8. Sinds cao XII worden extra budgetten voor de aanvangsbegeleiding voor startende leerkrachten verdeeld.
 - a) Kan de minister voor de voorbije 5 schooljaren in Excel aangeven, gesorteerd per jaar en per onderwijsniveau, in hoeveel effectieve lestijden voorzien werd?
 - b) Kan de minister voor de voorbije 5 schooljaren in Excel aangeven, gesorteerd per jaar en per onderwijsniveau, welk budget per jaar werd uitgetrokken?
 - c) Hoe apprecieert de minister deze investering?
9. Heeft de minister zicht op de doelgroep en de effectiviteit van de aanvangsbegeleiding?
 - a) Heeft de minister zicht op het aantal leerkrachten dat via deze middelen begeleiding schoolintern krijgt? Graag een overzicht in Excel voor de voorbije 5 jaar.
 - b) Heeft de minister zicht op het aantal leerkrachten dat via deze middelen begeleiding schoolextern of via nascholing e.d. krijgt? Graag een overzicht in Excel voor de voorbije 5 jaar.
 - c) Kan de minister voor de voorbije 5 schooljaren in Excel aangeven, gesorteerd per jaar en per onderwijsniveau, hoeveel personeelsleden aanvangsbegeleiding kregen?
 - d) Heeft de minister zicht op de effectiviteit? Werkt hij - gezien het belang ervan - aan de professionalisering van de aanvangs- en loopbaanbegeleiding in het onderwijsveld? Op welke manier?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 619 van 9 juni 2023

van **BRECHT WARNEZ**

Zoals de Vlaamse volksvertegenwoordiger weet werd er een oproep gelanceerd voor een onderzoek om na te gaan hoeveel van de afgestudeerden aan een lerarenopleiding in het beroep starten en of ze er vervolgens blijven of uitstromen. Daarbij wordt overigens ook expliciet aandacht gevraagd naar de uitstroom van zijinstromers. Het onderzoek is intussen gegund aan onderzoekers van KU Leuven, HIVA en UA onder leiding van professor Kristof De Witte. Het volledige onderzoek kent een looptijd van een jaar. We verwachten de resultaten van het onderzoek midden 2024. Op dat ogenblik zullen we wetenschappelijk onderbouwde info kunnen geven. Het is nu dan ook voorbarig om een voorafname te doen aan de resultaten van dit onderzoek.

Van bij de start van de legislatuur nam ik verschillende maatregelen om de jobzekerheid te verhogen, zoals de verlenging van het lerarenplatform in het basisonderwijs, het sneller verwerven van het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD) en een versnelde vaste benoeming. Meer recent hebben we scholen extra middelen toegekend voor de ondersteuning van de kerntaak van de leraar en voor aanvangsbegeleiding van starters. Ook het decreet tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt bevat maatregelen die de aantrekkelijkheid van het beroep moeten verhogen. Zo bieden we scholen in het basis- en secundair onderwijs de mogelijkheid om de vlakke loopbaan van hun leraren te doorbreken door op basis van specifieke voorwaarden het mandaat van leraar-specialist toe te kennen aan een of meer leraren in haar scholen. We introduceren het selectie-ambt van adjunct-directeur in het basisonderwijs en voorzien daarvoor extra punten. Scholen kunnen zelf kiezen of ze willen inzetten op een beleidsondersteuner, die een meer ondersteunende rol opneemt, dan wel op een echte directiefunctie, zodat die ook kan bijspringen bij de leidinggevende taken. We geven scholen in het basis- en secundair onderwijs vanaf volgend schooljaar ook bijkomende mogelijkheden om verder te professionaliseren en verhoogde hiervoor de budgetten voor nascholing aanzienlijk. Op die manier proberen we de werkcondities te optimaliseren opdat ze bijdragen tot de retentie van (beginnende) leraren.

Ik ben ervan overtuigd dat de media een belangrijke rol kunnen spelen in het imago en de beeldvorming van het beroep. Dat hebben we duidelijk gemerkt aan de reacties op het Eén-programma 'Meneer Vanneste' dat eind vorig schooljaar liep en dat het lerarenberoep positief belichtte.

Zoals de Vlaamse volksvertegenwoordiger weet, zetelden in de commissie Beter Onderwijs, onder leiding van de heer Brinckman, verschillende leerkrachten. Deze commissie pleitte voor vernieuwde aandacht voor de kerntaak van de leraar, onder andere door de reductie van planlast. Met de hoger vermelde maatregelen maken we het leraren en schoolleiders gemakkelijker om die kerntaak uit te oefenen. Ook voor het terugdringen van planlast bieden we verschillende instrumenten aan scholen aan, zoals de planlastcalculator. Via een affichecampagne in onze scholen ontcrachten we een aantal hardnekkige 'planlastmythes' door hen er in eerste instantie op te wijzen dat de overheid die niet oplegt en door hen tips aan te reiken om de planlast te reduceren (zie ook [Planlast \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/planlast)).

Leraren zijn ook vertegenwoordigd in de Commissie van Wijzen, onder leiding van de heer Dirk Van Damme, die eind dit jaar haar adviezen naar buiten zal brengen.

Evi Geysels maakt als eerste Vlaamse onderwijsambassadeur mensen warm voor het lerarenberoep. Ze stond zelf 20 jaar voor de klas. Ze gaat op schoolbezoek en brengt inspirerende verhalen om jongeren en zij-instromers te motiveren om voor dit maatschappelijk waardevol beroep te kiezen.

De hele campagne 'Lesgeven is alles geven' steunt daarnaast op getuigenissen van leraren die vanuit hun ervaring vertellen over de meerwaarde van het leraar-zijn, en op die manier potentiële lesgevers proberen warm maken voor het beroep.

Wat de aanvangsbegeleiding betreft, liet ik AGODI een historisch overzicht opstellen.

Overzicht van de effectief voorziene lestijden voor aanvangsbegeleiding, opgesplitst in onderwijsniveau

Onderwijsniveau	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
SO (uren-leraar)	3.086	3.136	4.795	4.862	4.959
BuSO (lesuren)	491	499	732	744	759
DBSO (uren-leraar)	72	73	119	120	123

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 14/06/2023.

De regelgeving voorziet niet in een specifiek gekleurd budget voor de aanvangsbegeleiding. Er wordt geen budget voor aanvangsbegeleiding uitgetrokken, er wordt enkel een volume aan uren toegekend. Het budget is de weerslag van het aanwenden van die uren in de scholen.

Om een inschatting te maken van het budget aanvangsbegeleiding, vindt u hieronder de loonkost van de aanvangsbegeleiding

Schooljaar	Onderwijsniveau	BFT	Loonkost in euro
2019-2020	Basisonderwijs	390,74	20.256.579,18
	CLB	2,78	152.086,14
	DKO	14,17	906.857,26
	Secundair onderwijs	179,37	10.742.199,20
	Volwassenenonderwijs	15,08	959.458,26
2020-2021	Basisonderwijs	389,85	20.607.358,65
	CLB	3,23	182.595,55
	DKO	15,67	995.750,81
	Secundair onderwijs	185,09	11.243.202,60
	Volwassenenonderwijs	16,85	1.095.823,34
2021-2022	Basisonderwijs	443,10	24.723.049,84
	CLB	5,78	336.847,74
	DKO	21,81	1.454.826,59
	Secundair onderwijs	258,51	16.464.832,06
	Volwassenenonderwijs	31,02	2.114.513,88

Merk op: ook het nascholingsbudget kan bijkomend ook ingezet worden voor de aanvangsbegeleiding.

Scholen hoeven dit niet aan mijn administratie te laten weten. Evenmin moeten ze laten weten hoe ze de aanvangsbegeleiding concreet lokaal vorm geven.

AGODI zet in volgende tabel het aantal leerkrachten dat van aanvangsbegeleiding kon genieten. Zoals gevraagd, splitst AGODI de gegevens op per onderwijsniveau en per schooljaar sinds de start van de aanvangsbegeleiding.

Aantal onderwijspersoneelsleden met aanvangsbegeleiding

Onderwijsniveau	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Andere	3	1	1
Basisonderwijs	3.416	3.692	4.658
CLB	42	40	40
CBE	/	/	82
CVO	112	91	140
DKO	191	209	272
Internaten	29	36	54
Secundair onderwijs	1.642	1.791	2.270
Totaal	5.435	5.860	7.517

Sommige personeelsleden die genoten van aanvangsbegeleiding vervulden een opdracht in meerdere onderwijsniveaus tijdens hetzelfde schooljaar. Ze tellen in elk onderwijsniveau mee, waardoor de tabel dubbels bevat.

Aanvangsbegeleiding is een recht en een plicht sinds 2019. Hoewel we dit op dit moment (nog) niet kunnen staven met Vlaamse cijfers, weten we uit onderzoek dat een sterke aanvangsbegeleiding kan verhinderen dat leraren vervroegd uitstromen uit het beroep. Effectieve programma's voor aanvangsbegeleiding bevorderen de kwaliteit van lesgeven en de werktevredenheid. Het blijkt dat leerkrachten die deelnamen aan activiteiten van aanvangsbegeleiding een hogere effectiviteit en werktevredenheid rapporteren (OESO, 2019 uit EUN, 2022). Om scholen te versterken in het vormgeven van hun aanvangsbegeleiding kon het Departement Onderwijs en Vorming rekenen op de ondersteuning via het SRSP project. European Schoolnet ontwikkelde in co-creatie een inspirerend kader voor aanvangsbegeleiding om de bestaande (boven)schoolse praktijken te inspireren met leidraden voor diverse actoren zoals startende leerkrachten, mentoren, schoolteamleden, schoolleiders.

De Vlaamse volksvertegenwoordiger wijst ook terecht op het belang van het professioneel continuüm waarbij zowel leraren als schoolleiders zich blijvend professioneel ontwikkelen. Om die reden maakt professionalisering deel uit van de kerntaak van de leraar.